

รูปแบบการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ผ่านระบบออนไลน์

Model for developing digital skills of teachers and educational personnel Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office, Area 2 via the online system

พงษ์สยาม มาสุข^{*}
Pongsayam Masuk^{*}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 2) สร้างรูปแบบการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 จำนวน 325 คน และการตรวจสอบรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความต้องการ รูปแบบ คู่มือการดำเนินงานตามรูปแบบ และ แบบสอบถามความเหมาะสมและความเป็นไปได้ การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การใช้งานเพื่อความมั่นคง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนการทำงานร่วมกันแบบออนไลน์ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด รูปแบบการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัล ประกอบด้วย 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) วิธีดำเนินการของรูปแบบ 4) การประเมินผลรูปแบบ และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ ทักษะด้านดิจิทัล 10 ด้าน ได้แก่ 1) การใช้งานคอมพิวเตอร์ 2) การใช้งานอินเทอร์เน็ต 3) การใช้งานเพื่อความมั่นคงปลอดภัย 4) การใช้โปรแกรมประมวลผลคำ 5) การใช้โปรแกรมตารางคำนวณ 6) การใช้โปรแกรมการนำเสนอ 7) การใช้โปรแกรมสร้างสื่อดิจิทัล 8) การทำงานร่วมกันแบบออนไลน์ 9) การใช้ดิจิทัลเพื่อความมั่นคงปลอดภัย 10) การเข้าใจนโยบาย กฎหมายและมาตรฐาน และวิธีการพัฒนา มี 4 วิธี ได้แก่ 1) บทเรียนออนไลน์ 2) บทเรียนสำเร็จรูป 3) Google Classroom 4) เสิร์ชเอ็นจิน ผลการประเมินความเหมาะสมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การพัฒนา/ ทักษะด้านดิจิทัล/ ระบบออนไลน์

Abstract

This research aimed to 1) study the basic information and needs for the development of digital skills among civil servant teachers and educational personnel, and 2) create a model for the development of digital skills among civil servant teachers and educational personnel. The research encompassed a combination of research methods, including quantitative and qualitative research. The sample group comprised government teachers and educational personnel from the Ubon Ratchathani Educational Service Area Office, Area 2, totaling 325 people. The research tools used included a questionnaire on needs, a format, a manual for format implementation, and a questionnaire on appropriateness and feasibility. Data analysis involved percentages, means, and standard deviations. The research findings indicated that the need to develop digital skills was

---

รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2

Deputy Director of Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 2

*Corresponding author: pongsayam.mG64@ubru.ac.th

Received : 1 กันยายน 2566/ Revised : 23 ตุลาคม 2566/ Accepted : 2 พฤศจิกายน 2566

generally at a high level. When considering each aspect, it was found that stability of use had the highest average, while the online collaboration section had the lowest average. The digital skills development model consisted of 1) principles of the model, 2) objectives of the model, 3) methods of implementation, 4) evaluation of the model, and 5) conditions for success. The 10 digital skills included 1) computer usage, 2) internet usage, 3) security program usage, 4) word processing program usage, 5) spreadsheet program usage, 6) presentation program usage, 7) digital media creation program usage, 8) online collaboration, 9) digital security usage, and 10) understanding policies, laws, and standards. Development methods included 1) online lessons, 2) ready-made lessons, 3) Google Classroom, and 4) search engines. The overall suitability assessment revealed a high level of suitability and the highest level of possibility.

Keyword: Development/ Digital skills/ Online system

1. บทนา

จากความเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบันที่เทคโนโลยีดิจิทัลได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของผู้คนอย่างรวดเร็วต่อเนื่องมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และจะเกิดขึ้นต่อไปอีกในอนาคต ที่เห็นได้ชัดคือ ภาคเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมเทคโนโลยีดิจิทัลช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ เพิ่มคุณภาพและลดต้นทุนการผลิต ทำให้สามารถสร้างตลาดและมูลค่าให้กับสินค้าได้อย่างมหาศาล และด้วยอิทธิพลของการเปลี่ยนแปลงทำให้ภาครัฐต้องปรับตัวนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในหน่วยงาน เพื่อพัฒนาระบบการบริการ และสร้างเสริมศักยภาพของทรัพยากรบุคคลให้มีประสิทธิภาพในการทำงาน ซึ่งถือเป็นภารกิจที่สำคัญของหน่วยงานที่จะต้องดำเนินงานเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมาย การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในด้าน การจัดการศึกษาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ [1]

ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 26 กันยายน 2560 เห็นชอบร่างแนวทางการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลของข้าราชการและบุคลากรภาครัฐเพื่อการปรับเปลี่ยนเป็นรัฐบาลดิจิทัล ตามที่สำนักงาน ก.พ. เสนอ โดยให้ทุกส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้มีการนำร่างแนวทางการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลไปปรับใช้ในการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพกำลังคนในสังกัด ทั้งนี้เพื่อสนับสนุนการปรับเปลี่ยนเป็นรัฐบาลดิจิทัลและการพัฒนาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยให้มีการส่งเสริมและสนับสนุนการนำทักษะด้านดิจิทัลที่พัฒนาไปใช้ในการสร้างสรรค์นวัตกรรมการทำงานและการให้บริการของรัฐบาล การสร้างองค์กรภาครัฐที่ทันสมัย การเชื่อมโยงการทำงานและข้อมูลข้ามหน่วยงาน สร้างรัฐบาลแบบ

เปิดด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเป็นรูปธรรมด้วย และมอบหมายให้สำนักงานงบประมาณ สำนักงาน ก.พ.ร. คณะกรรมการบริหารพนักงานราชการกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนให้การสนับสนุนการดำเนินงานงบประมาณและทรัพยากรที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น เพื่อให้การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพของบุคลากรในสังกัด จึงได้จัดทำแผนพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลของบุคลากร สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ.2562-2565) เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาบุคลากรต่อไป [2] การส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดการเข้าใจดิจิทัลเพื่อรองรับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลของรัฐบาล จึงเห็นควรดำเนินโครงการส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความเข้าใจดิจิทัล เพื่อกำหนดทิศทางการดำเนินงานกิจกรรมให้เกิดการบูรณาการเชื่อมโยงข้ามหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน การจัดเก็บข้อมูลฐาน (Baseline) ด้านการเข้าใจดิจิทัลของประเทศ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการวางแผนและกำหนดทิศทางการพัฒนาความรู้ ทักษะ และและคุณลักษณะทางด้านดิจิทัลแก่ประชาชนได้อย่างเหมาะสม การกำหนดมาตรการพัฒนาให้เกิดการเข้าใจดิจิทัลที่เหมาะสม และทั่วถึงสำหรับประชาชนไทยทุกกลุ่ม โดยพัฒนากลไกติดตามข้อมูลข่าวสารออนไลน์ เพื่อนำเสนอข้อเท็จจริงของข้อมูลข่าวสารที่เป็นอันตรายต่อสังคม อันเป็นแรงผลักดันที่สำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลของประเทศได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนต่อไป [3] สรุปปัญหาการศึกษาไทยมี 3 ด้านคือระบบการศึกษาใช้ทรัพยากรมากแต่ผลสัมฤทธิ์ต่ำ ความเหลื่อมล้ำของคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับสูง และระบบการเรียนการสอนไม่เหมาะสมกับบริบทของ

ศตวรรษ ที่ 21 สถานศึกษาต้องจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายการศึกษาในยุคดิจิทัล หรือ Thailand 4.0

ปัจจุบันโลกก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัลอย่างเต็มตัว ส่งผลให้ระบบสังคม เศรษฐกิจ การเมืองวัฒนธรรมและระบบการศึกษาเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีการแข่งขันสูง เทคโนโลยีดิจิทัลที่พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ประกอบกับการเข้ามาของแหล่งข้อมูลมหาศาลที่สามารถเข้าถึงได้ ด้วยการสื่อสารอินเทอร์เน็ตที่เชื่อมต่อกันทั่วโลก ทำให้โลกเปลี่ยนแปลงในทุกด้านไปอย่างไม่อาจคาดเดาได้ไม่ว่าจะเป็นวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนการทำงาน รวมไปถึงการเรียนรู้และระบบการศึกษา [4] เทคโนโลยีดิจิทัลมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและขับเคลื่อน เศรษฐกิจและสังคม ส่งผลต่อฐานความรู้และขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ซึ่งหน่วยงานภาครัฐต้องการนำระบบเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนาศักยภาพ การพัฒนาดิจิทัลเป็นประโยชน์ต่อ เศรษฐกิจและสังคมของประเทศโดยรวม จึงมีความจำเป็นที่รัฐต้องให้การส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนา กำลังคนให้เกิดความพร้อมและความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลและส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้เกิดประโยชน์รวมทั้งสร้างความตระหนักและรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ [5] ซึ่งทักษะด้านดิจิทัลของข้าราชการและบุคลากรภาครัฐเพื่อการปรับเปลี่ยนเป็นรัฐบาลดิจิทัล เป็นทักษะทั่วไป (Generic Skill) ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ ความสามารถ ความรู้ ประสบการณ์และคุณลักษณะโดยความสามารถจะเป็นองค์ประกอบหลัก ส่วนความรู้ ประสบการณ์ และคุณลักษณะเป็นองค์ประกอบเสริม เพื่อให้บุคคลมีความสามารถในการปฏิบัติตามบทบาทและพฤติกรรมที่คาดหวัง ทั้งนี้ได้มีการนำสมรรถนะทางการบริหารของข้าราชการพลเรือนสามัญ จำนวน 4 สมรรถนะ คือ วิสัยทัศน์ การวางกลยุทธ์ภาครัฐ ศักยภาพเพื่อนำการเปลี่ยนแปลง การสอนงานและมอบหมายงานมาใช้เป็นองค์ประกอบเสริมด้วยในการปรับเปลี่ยนเป็นรัฐบาลดิจิทัล จะจำแนกทักษะด้านดิจิทัลของข้าราชการและบุคลากรภาครัฐ เพื่อการปรับเปลี่ยนเป็นรัฐบาลดิจิทัลตามความพร้อม และพัฒนาการของส่วนราชการและหน่วยราชการ ของรัฐ โดยแบ่งเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะเริ่มต้น ระยะกำลังพัฒนา และระยะพัฒนาแล้ว และจำแนก ตามกลุ่มข้าราชการและบุคลากรภาครัฐ 6 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหารส่วนราชการ ผู้อำนวยการกอง ผู้ทำงานด้านนโยบายและวิชาการ ผู้ทำงานด้านบริการ ผู้ปฏิบัติงานด้านเทคโนโลยี และผู้ปฏิบัติงานกลุ่มอื่นโดยไม่จำแนกตาม

ประเภทและระดับตำแหน่งของข้าราชการ สำหรับการที่ จะพิจารณาว่าข้าราชการและบุคลากรภาครัฐผู้ใดเป็น ข้าราชการและบุคลากรภาครัฐในกลุ่มใด จะมีทักษะด้านดิจิทัลที่จำเป็นใด (ความสามารถ ความรู้ ประสบการณ์ และคุณลักษณะ และมีบทบาทและพฤติกรรมที่คาดหวังอย่างไร ให้พิจารณาจากหน้าที่ ความรับผิดชอบและลักษณะงานที่ปฏิบัติของบุคคลผู้นั้น โดยจะต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับบริบทการปรับเปลี่ยนเป็นรัฐบาลดิจิทัลของหน่วยงานที่ผู้นั้นสังกัด และบทบาทและพฤติกรรมที่คาดหวังในการปรับเปลี่ยนเป็นรัฐบาลดิจิทัลของบุคคลผู้นั้นด้วย [6]

จากสภาพดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นความจำเป็นของการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ผ่านระบบออนไลน์ เพื่อเพิ่มทักษะความรู้ ความเข้าใจและทักษะพื้นฐานด้านเทคโนโลยีที่จำเป็น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษารูปแบบการพัฒนาทักษะดิจิทัลข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา อันจะส่งผลต่อคุณภาพในการจัดการศึกษาและคุณภาพของผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ผ่านระบบออนไลน์
2. เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ผ่านระบบออนไลน์

2. วิธีด าเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ได้แก่ ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณและ ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ขั้นตอนการวิจัย มี 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัล

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานของกรอบแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัล ผ่านระบบออนไลน์ แล้วสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานความต้องการในการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัล ผ่านระบบออนไลน์ จากข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ตัวอย่าง จำนวน 325 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหาร

สถานศึกษา จำนวน 33 คน ผู้อำนวยการกลุ่มศึกษานิเทศก์ นักวิชาการศึกษา จำนวน 4 คน ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษาอื่นตามมาตรา 38 ค(2) จำนวน 228 คน และบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 60 คน โดยได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.85

ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัล ผ่านระบบออนไลน์

ขั้นตอนที่ 1 การยกกร่างรูปแบบ โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากผลการศึกษาในระยะที่ 1 มาเป็นกรอบในการยกกร่างรูปแบบการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัล ผ่านระบบออนไลน์ และนำร่างรูปแบบที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณาดำเนินต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบรูปแบบ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 15 คน ได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purpose Selection) ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยจัดสนทนากลุ่ม เพื่อวิพากษ์รูปแบบการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัล โดยเป็นผู้บริหารการศึกษา จำนวน 3 คน ผู้อำนวยการกลุ่ม จำนวน 3 คน ศึกษานิเทศก์ จำนวน 2 คน ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น แบบสอบถามความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบ ซึ่งผ่านการตรวจสอบและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงให้สมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 3 จัดทำคู่มือประกอบการดำเนินการตามรูปแบบ โดยคู่มือการดำเนินงานตามรูปแบบประกอบด้วย 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) วิธีดำเนินการของรูปแบบ 4) การประเมินผลรูปแบบ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ 6) บรรณานุกรม นำประเด็นการสนทนาที่สร้างขึ้นนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและนำไปปรับปรุงแก้ไข

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินความเหมาะสมของคู่มือ ผู้วิจัยได้ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 15 ท่าน ประเมินความเหมาะสมของคู่มือพร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามความเหมาะสมของคู่มือการดำเนินการ พร้อมทั้งข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามและคู่มือไปให้ผู้เชี่ยวชาญและขอรับกลับด้วยตนเอง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัล เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 จำนวน 2,165 คน

2. กลุ่มตัวอย่างการวิจัย จำนวน 325 คน โดยกำหนดขนาดของตัวอย่าง (เปิดตาราง Krejcie and Morgan) และการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จำแนกเป็น ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 33 คน ผู้อำนวยการกลุ่มศึกษานิเทศก์ นักวิชาการศึกษา จำนวน 4 คน ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษาอื่นตามมาตรา 38 ค(2) จำนวน 228 คน และบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 60 คน

ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัล ผ่านระบบออนไลน์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ การตรวจสอบรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 15 คน ได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purpose Selection) ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยจัดสนทนากลุ่มเพื่อวิพากษ์รูปแบบการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัล โดยเป็นผู้บริหารการศึกษา จำนวน 3 คน ผู้อำนวยการกลุ่ม จำนวน 3 คน ศึกษานิเทศก์ จำนวน 2 คน ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 6 คน

เครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือวิจัย ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัล

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาทักษะดิจิทัล

ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัล ผ่านระบบออนไลน์

1. รูปแบบการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัล

2. คู่มือประกอบการดำเนินการตามรูปแบบ

3. แบบสอบถามความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของคู่มือรูปแบบ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัล เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัล แล้วสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย 2) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานความต้องการในการพัฒนาทักษะ

ด้านดิจิทัล เครื่องมือในการวิจัย แบบสอบถามความต้องการในการพัฒนา ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 จำนวน 2,165 คน กลุ่มตัวอย่างการวิจัย จำนวน 325 คน จำแนกเป็นผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 33 คน ผู้อำนวยการกลุ่ม ศึกษานิเทศก์ นักวิชาการศึกษา จำนวน 4 คน ครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาอื่นตามมาตรา 38 ค(2) จำนวน 228 คน และบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 60 คน

ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัล แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การยกร่างรูปแบบโดยนำข้อมูลที่ได้จากผลการศึกษาในระยะเวลาที่ 1 มาเป็นกรอบในการยกร่างรูปแบบ และนำร่างรูปแบบที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณาต่อไป 2) การตรวจสอบรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 15 คน ได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purpose Selection) สอบถามความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยจัดสนทนากลุ่มเพื่อวิพากษ์รูปแบบ เครื่องมือที่ใช้เป็นรูปแบบการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัล คู่มือประกอบการดำเนินการตามรูปแบบ แบบสอบถามความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบตามองค์ประกอบของร่างรูปแบบ ซึ่งผ่านการตรวจสอบและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงให้สมบูรณ์ 3) จัดทำคู่มือการดำเนินการตามรูปแบบโดยคู่มือ ประกอบด้วย 1. หลักการของรูปแบบ 2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3. วิธีดำเนินการของรูปแบบ 4. การประเมินผลรูปแบบ 5. เงื่อนไขความสำเร็จ 6. บรรณานุกรม 4) การประเมินความเหมาะสมของคู่มือตามรูปแบบ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามความเหมาะสมของคู่มือ พร้อมทั้งข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัล ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รวบรวมจากการดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัย โดยวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัล แล้วสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัล ผ่านระบบออนไลน์ การสร้างรูปแบบการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัล โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 15 คน ได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง สอบถามความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยจัดสนทนากลุ่ม เพื่อวิพากษ์รูปแบบ

การพัฒนาทักษะด้านดิจิทัล นำประเด็นการสนทนาที่สร้างขึ้นนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและนำไปปรับปรุงแก้ไข การประเมินความเหมาะสมของคู่มือการดำเนินการตามรูปแบบ ผู้วิจัยได้ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 15 ท่าน ประเมินความเหมาะสมของคู่มือพร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยแบบผสมวิธี คือ การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. ร้อยละ (Percentage) 2. ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) 3. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) [7]

3. ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการวิจัย

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัล พบว่า ความต้องการในการพัฒนาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการใช้งานเพื่อความมั่นคง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาเป็นด้านการเข้าใจกฎหมาย นโยบายและมาตรฐาน และด้านการใช้ดิจิทัลเพื่อความมั่นคงปลอดภัย ตามลำดับ ส่วนด้านการทำงานร่วมกันแบบออนไลน์ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ความต้องการในการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.50$, S.D.=0.49) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การใช้งานเพื่อความมั่นคง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.74$, S=0.44) รองลงมาเป็นการเข้าใจกฎหมาย นโยบายและมาตรฐาน ($\bar{X}=4.71$, S.D.=0.54) การใช้ดิจิทัลเพื่อความมั่นคงปลอดภัย ($\bar{X}=4.68$, S.D.=0.53) ส่วนการทำงานร่วมกันแบบออนไลน์ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X}=4.12$, S.D.=0.38)

2. การสร้างรูปแบบการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัล พบว่า รูปแบบพัฒนาทักษะด้านดิจิทัล มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ส่วนที่ 1 หลักการของรูปแบบ ส่วนที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ส่วนที่ 3 วิธีดำเนินการของรูปแบบ ส่วนที่ 4 การประเมินผลรูปแบบ และ ส่วนที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จ ทักษะด้านดิจิทัล 10 ด้าน ได้แก่ 1) การใช้งานคอมพิวเตอร์ 2) การใช้งานอินเทอร์เน็ต 3) การใช้งานเพื่อความมั่นคงปลอดภัย 4) การใช้โปรแกรมประมวลผลคำ 5) การใช้โปรแกรมตารางคำนวณ 6) การใช้โปรแกรมการนำเสนอ 7) การใช้โปรแกรมสร้างสื่อดิจิทัล 8) การทำงานร่วมกัน

แบบออนไลน์ 9) การใช้ดิจิทัลเพื่อความมั่นคงปลอดภัย 10) การเข้าใจนโยบาย กฎหมายและมาตรฐาน และวิธีการพัฒนา มี 4 วิธี ได้แก่ 1) บทเรียนออนไลน์ 2) บทเรียนสำเร็จรูป 3) Google Classroom 4) เลิร์ชเอ็นจิ้น

ผลการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของวิธีการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัล โดย

ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 15 คน โดยจัดสนทนากลุ่ม พบว่าความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.50$, S.D.=0.45) และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.61$, S.D.=0.48) และเมื่อพิจารณาตามรายชื่อพบว่ามีการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด 9 ด้าน อยู่ในระดับมาก 1 ด้าน

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความต้องการในการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัล

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	การใช้งานคอมพิวเตอร์	4.46	0.53	มาก
2	การใช้งานอินเทอร์เน็ต	4.50	0.51	มาก
3	การใช้งานเพื่อความมั่นคงปลอดภัย	4.74	0.44	มากที่สุด
4	การใช้โปรแกรมประมวลผลคำ	4.42	0.49	มาก
5	การใช้โปรแกรมตารางคำนวณ	4.49	0.50	มาก
6	การใช้โปรแกรมการนำเสนอ	4.46	0.50	มาก
7	การใช้โปรแกรมสร้างสื่อดิจิทัล	4.48	0.51	มาก
8	การทำงานร่วมกันแบบออนไลน์	4.12	0.38	มาก
9	การใช้ดิจิทัลเพื่อความมั่นคงปลอดภัย	4.68	0.53	มากที่สุด
10	การเข้าใจนโยบาย กฎหมายและมาตรฐาน	4.71	0.54	มากที่สุด
โดยรวม		4.50	0.49	มาก

การอภิปรายผล

1. จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัล 10 ด้าน ได้แก่ 1) การใช้งานคอมพิวเตอร์ 2) การใช้งานอินเทอร์เน็ต 3) การใช้งานเพื่อความมั่นคงปลอดภัย 4) การใช้โปรแกรมประมวลผลคำ 5) การใช้โปรแกรมตารางคำนวณ 6) การใช้โปรแกรมการนำเสนอ 7) การใช้โปรแกรมสร้างสื่อดิจิทัล 8) การทำงานร่วมกันแบบออนไลน์ 9) การใช้ดิจิทัลเพื่อความมั่นคงปลอดภัย 10) การเข้าใจนโยบาย กฎหมายและมาตรฐาน ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การใช้งานเพื่อความมั่นคง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาเป็นการเข้าใจกฎหมาย นโยบายและมาตรฐาน และการใช้ดิจิทัลเพื่อความมั่นคงปลอดภัย ส่วนการทำงานร่วมกันแบบออนไลน์ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลที่ผ่านการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ในการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับ [8] ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล พบว่า การบริหารสถานศึกษา

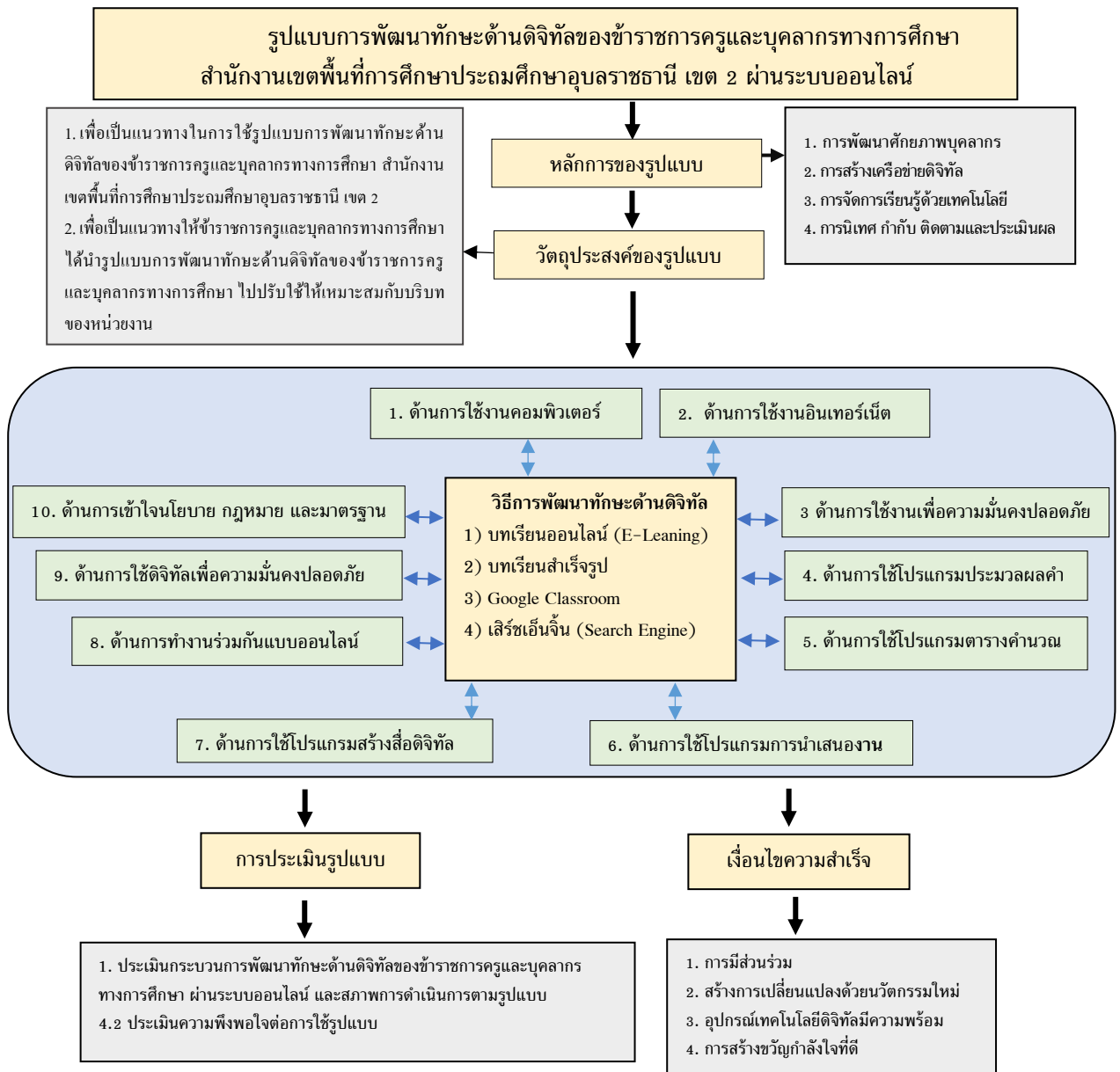
ในยุคดิจิทัลเป็นการบริหารการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาและการบริหารเทคโนโลยีสำหรับสถานศึกษาไปพร้อมกัน มีการนิเทศ ติดตาม ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้สอดคล้องกับนโยบายและเป้าหมายภารกิจของสถานศึกษา ยังสอดคล้องกับ [9] ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนและสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะการรู้ด้านดิจิทัล พบว่า การพัฒนาการรู้ดิจิทัลของนักวิชาชีพ ต้องฝึก 3 ทักษะ ได้แก่ ทักษะการจัดการสารสนเทศ การใช้เครื่องมือดิจิทัลและการสร้างสรรค์สารสนเทศใหม่ ซึ่งทั้ง 3 ทักษะนี้อยู่บนพื้นฐานของกระบวนการพัฒนาทักษะการรู้คิด

2. รูปแบบการพัฒนาทักษะดิจิทัล ประกอบด้วย

1) การใช้งานคอมพิวเตอร์ 2) การใช้งานอินเทอร์เน็ต 3) การใช้งานเพื่อความมั่นคงปลอดภัย 4) การใช้โปรแกรมประมวลผลคำ 5) การใช้โปรแกรมตารางคำนวณ 6) การใช้โปรแกรมการนำเสนอ 7) การใช้โปรแกรมสร้างสื่อดิจิทัล 8) การทำงานร่วมกันแบบออนไลน์ 9) การใช้ดิจิทัลเพื่อความมั่นคงปลอดภัย 10) การเข้าใจนโยบาย กฎหมายและมาตรฐาน มี 4

วิธีการพัฒนา 1) บทเรียนออนไลน์ 2) บทเรียนสำเร็จรูป 3) Google Classroom 4) เสิร์ชเอนจิน คู่มือการดำเนินการตามรูปแบบ ประกอบด้วย ได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) วิธีดำเนินการของรูปแบบ 4) การประเมินผลรูปแบบ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ 6) บรรณานุกรม ผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือการดำเนินการโดยภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลมีความชัดเจน มีคู่มือและแนวทางในการปฏิบัติที่มีความ

เหมาะสมสามารถนำไปใช้ได้จริงทำให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับ [10] ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารโรงเรียนประชารัฐในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การสร้างรูปแบบ ประกอบด้วย 3 ส่วน 8 ด้าน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ส่วนนำ คือ 1) แนวคิดและหลักการพื้นฐาน 2) วัตถุประสงค์ ส่วนที่ 2 ส่วนเนื้อหา คือ องค์ประกอบของรูปแบบ และส่วนที่ 3 ส่วนการนำไปใช้ คือ 1) แนวทางการบริหารโรงเรียนประชารัฐในยุคดิจิทัล และ 2) เงื่อนไขความสำเร็จ และสอดคล้องกับ [11] ได้ศึกษา

ภาพที่ 1 รูปแบบการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ผ่านระบบออนไลน์

2) วัตถุประสงค์ ส่วนที่ 2 ส่วนเนื้อหา คือ องค์ประกอบของรูปแบบ และส่วนที่ 3 ส่วนการนำไปใช้ คือ 1) แนวทางการบริหารโรงเรียนประชารัฐในยุคดิจิทัล และ 2) เจ็อนไขความสำเร็จ และสอดคล้องกับ [11] ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการบริหารงานบุคคลที่มีประสิทธิผลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง พบว่า การบริหารงานบุคคล ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบหลัก 23 องค์ประกอบย่อย คือ องค์ประกอบด้านหลักการ ด้านวัตถุประสงค์ ด้านระบบและกลไก ด้านวิธีดำเนินงาน ด้านการประเมิน และ 6 ด้านเงื่อนไข

สรุปผล

1. ความต้องการในการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ผ่านระบบออนไลน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการใช้งานเพื่อความมั่นคง มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ส่วนด้านการทำงานร่วมกันแบบออนไลน์ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

2. รูปแบบการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัล ผ่านระบบออนไลน์ มีส่วนประกอบที่สำคัญได้แก่ ส่วนที่ 1 หลักการของรูปแบบ ส่วนที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ส่วนที่ 3 วิธีดำเนินการของรูปแบบ ส่วนที่ 4 การประเมินผลรูปแบบ และส่วนที่ 5 เจ็อนไขความสำเร็จ ทักษะด้านดิจิทัล 10 ด้าน ได้แก่ 1) การใช้งานคอมพิวเตอร์ 2) การใช้งานอินเทอร์เน็ต 3) การใช้งานเพื่อความมั่นคงปลอดภัย 4) การใช้โปรแกรมประมวลผลคำ 5) การใช้โปรแกรมตารางคำนวณ 6) การใช้โปรแกรมการนำเสนองาน 7) การใช้โปรแกรมสร้างสื่อดิจิทัล 8) การทำงานร่วมกันแบบออนไลน์ 9) การใช้ดิจิทัลเพื่อความมั่นคงปลอดภัย 10) การเข้าใจนโยบาย กฎหมายและมาตรฐาน และวิธีการพัฒนา มี 4 วิธี ได้แก่ 1) บทเรียนออนไลน์ 2) บทเรียนสำเร็จรูป 3) Google Classroom 4) เลิร์ซเอ็นจิ้น โดยแต่ละองค์ประกอบมีรายละเอียด ดังภาพที่ 1

4. เอกสารอ้างอิง

1. กระทรวงศึกษาธิการ. แผนปฏิบัติการดิจิทัลเพื่อการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2563-2565. กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ; 2564.

2. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. แผนพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลของข้าราชการและบุคลากรสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2562-2565. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: สำนักอำนวยการ; 2562.
3. สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. กรอบสมรรถนะด้านดิจิทัลสำหรับพลเมืองไทย. สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ; 2561.
4. พิชญ์ สนิมะโน. ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงในยุค Digital Disruption ต่อการศึกษา The Impact Of Digital Disruption to the Education. วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม 2562;8:1-6.
5. ราชกิจจานุเบกษา. พระราชบัญญัติการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. 2560. เล่ม 134 ตอน 30 [อินเทอร์เน็ต]. 2560 [เข้าถึงเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2564]. เข้าถึงได้จาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th>.
6. อัญสุชา บุญขันดินาถ. การพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. วารสารข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 2561;39:5-8
7. ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. สถิติวิทยาการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น; 2540.
8. สงบ อินทรมณี. การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น 2562;16:353-360.
9. Kaephanuek S, Na-Songkhla J. Nilsook P. How to enhance digital literacy skills among information sciences students. International Journal of Information and Education Technology 2018;8:292-7.
10. ทิพวรรณ โพธิ์ขำ. รูปแบบการบริหารโรงเรียนประชารัฐในยุคดิจิทัล สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารวิจัยวิชาการ 2564;4(1):177-88.
11. จรรย์ น้อยพรหม. รูปแบบการบริหารงานบุคคลที่มีประสิทธิผลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น 2562;16:88-95.